

Tülin POLAT

Istanbul Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi

YAZINSAL METİNLER VE YABANCI DİL OLARAK ALMANCA ÖĞRETİMİ

1980'li yıllar, yabancı dil olarak Almanca öğretiminde yazınsal metinlerin yeri ve işlevi konusunu yeniden gündeme getirmiştir. Denlebilir ki, bu yıllarda yabancı dil olarak Almanca öğretimi kapsamında yazınsal metinler bir 'yeniden doğuş' yaşamıştır. Nitekim 80'li yıllardan önce kullanılan ders kitaplarında yazınsal metinlere hemen hemen hiç yer verilmezken, Almanca'yı yabancı dil olarak öğretme amacıyla hazırlanan yeni ders kitaplarında diğer metin türlerinin yanısıra yazınsal metinlerin de önemli bir yer tuttuğu görülmektedir¹.

Kuşkusuz, yazın metinlerinden yararlanma, yabancı dil öğretimi alanında egemen olan yeni yönelimlerin yarattığı bir sonuçtur. Kültürlerarası bildirimi üst-amaç olarak benimseyen bu yeni anlayışta önemli olan, kazanılan yabancı dil aracılığıyla kültürlerarası bildirim yetisinin de geliştirilmesidir. Yabancı dil, yabancı kültürün taşıyıcılığını yaptığına göre, yabancı dil öğrenme, yabancı kültürü tanımanın, yabancı olanı anlamının temel yollarından biridir. Çokkültürlülüğe ulaşmayı öngören bu yaklaşım, yabancı dil olarak Almanca öğretimi kapsamında yabancı kültürü yansıtan ürünler olarak yazınsal metinlerin de işlenmesi gerektiği yolundaki görüşlere, daha sağlam bir işlerlik ve geçerlilik kazandırmıştır.

Görüldüğü gibi, yabancı dil olarak Almanca öğretiminde yazınsal metinlere yer verilmesi ya da verilmemesi temelde yönelilen amaç ile ilgili bir sorundur. Bunu yabancı dil olarak Almanca

1 Bir örnek olarak bkz. Deutsch aktiv Neu 1 A und 1 B Neuner/Schering/Schmidt/Films, 1986 Berlin - München.

öğretiminin 20. yüzyılda izlediği gelişim çizgisine baktığımızda da görebiliyoruz.

Latince 'uerba uolant, scripta manent' (sözler uçar gider, yazılar kalır) özdeyişinin dile getirdiği bir anlayışa dayanan 'dilbilgisi-çeviri' yöntemi, yabancı dil öğretiminde dilin yazılı yönünü öğretmeyi amaçlıyordu. Yazılı dilin en güzel, en yetkin örnekleri olarak görülen yazınsal ürünler de dil derslerinin odak noktasını oluşturuyordu. Dilbilgisi-çeviri yönteminin yaygın olarak kullanıldığı dönemde, insanların yabancı dili sözlü olarak kullanma olanakları hemen hemen hiç yok, ya da çok sınırlıydı. Bu koşullarda da, kalıcı niteliğiyle saygınlık kazanmış olan yazılı dili öğrenmek, insanların yabancı dil öğrenme gereksinimlerini karşılayan bir amaçtı. Kültür değerlerini insandan insana, toplumdans topluma, kuşaktan kuşağa ulaştıran yazın yapıtlarını, çeviri yoluyla da olsa, okuyup anlama, bu amaca uygun düşen bir çalışma biçimiydi.

Ne var ki, özellikle II. Dünya savaşından sonra başdöndürücü bir hızla gelişen kitle iletişim ve ulaşım araçları, insanlararası ilişkileri gerek bireysel gerek toplumsal düzlemde kolaylaştırdı. Her alanda gittikçe yoğunlaşan uluslararası ilişkiler, yabancı dilin de sözlü bildirişim aracı olarak öğrenilmesi yönündeki istek ve gereksinimlerin de artmasına neden oldu. Bu durumda da dilbilgisi -çeviri yöntemin yöneldiği amaç ve bu amaca erişmek için gerçekleştirdiği etkinlikler, doğal olarak yetersiz kalmaya başladı. Kaldı ki, dilbilgisi-çeviri yöntemi uzmanlarca zaten öteden beri eleştirilmekteydi. Nitekim dilbilgisi-çeviri yöntemiyle Almanca öğretilmiş olan Amerika'lı dilbilimci Bloomfield, deneyimlerinden kaynaklanan gözlemlerini ve bu yöntemle ilişkin görüşlerini daha 1914 yılında şöyle dile getiriyordu: «Okullarda ve yüksekokullarda dil öğrenen her 100 öğrenciden biri bile yabancı dilde okumayı doğru dürüst beceremiyor, her 1000 öğrenciden biri bile karşılıklı bir konuşmayı yabancı dilde gerçekleştiremiyor»². O dönemin koşulları ve egemen anlayışı altında bir yankı uyandıramayan bu uyarılar, zamanla değişen yabancı dil öğrenme istek ve gereksinimlerine bağlı olarak yönelinecek amaçların da zorunlu olarak değişmesiyle somut bir ortam kazanmış oldu.

² Bloomfield'in bu saptamasıyla ilgili olarak bkz. : Helbig, G. 1983, S. 84.

Öte yandan, dilbilimcilerin de, dildeki göstergelerin öncelikle sesli olduğu, insana özgü en temel özelliklerden olan konuşmanın okumadan da yazmadan da önce geldiği gerekçesiyle dil incelemelerinde konuşma dilini temel almaları, yabancı dil öğretimi alanında dili öncelikle sözlü bir bildirişim aracı olarak kullanma yöneliminin gerekli kıldığı yenileşmenin dilbilimsel dayanağın da oluşturmuş oldu.

Konuşsal-işitsel (audio-lingual) yöntem diye adlandırılan bu yenileşmeyi yönlendiren ana ilke, 'Dil herşeyden önce konuşmadır' ilkesidir. Yabancı dil öğretiminde, gündelik dil kullanımının kazandırılması da, bu yöneme göre düzenlenen her türlü uygulamayı biçimlendiren temel amaçtır. Bu da, konuşma becerisinin birincil işlevde, okuma ya da yazma gibi diğer dilsel becerilerin görece önemsiz işlevlerde görülmesi demektir. Nitekim konuşsal-işitsel yöneme dayanarak hazırlanan ders kitaplarında, son çözümlemede bir okuma-anlama etkinliğini gerektiren metin türlerinin bu arada yazınsal metinlerin de yer almaması bu nedendendir.

Yabancı dil öğretiminde bir dönüm noktası oluşturan ve yönetsel bir dizi ilkenin dil öğretimine yerleşmesini sağlayan (görsellik vb. gibi) konuşsal-işitsel yöntem, yöneldiği amaç gereği, belirttiğimiz gibi, okuma becerisini, deyim yerindeyse yabancı dil öğretiminden dışlamıştır. Kast'ın ilginç benzetmesiyle söyleyecek olursak, «okuma, prensinin gelip onu bu kötü durumdan kurtarmasını bekleyen *Külkedisi* konumuna itilmiştir»³. Okuma uğraşı ile olan doğrudan bağlantısından ötürü, aynı benzetme, yazınsal metinler için de geçerlidir.

Gerçekte, konuşsal-işitsel yöntemin öngördüğü gibi, yabancı dili gündelik yaşam içinde sözgelimi alış verişte, yol sormada ya da lokantada kullanma, yani dilsel eylemlerde bulunabilme amacıyla öğretme sürecinde, yazınsal metinlerin Sinderella rolünde kalması doğaldır, çünkü yananamlarla, imgelerle yüklü, gündelik dil kullanımından ayrılan kendine özgü anlatım biçimlerini taşıyan yazın dilinin bu bağlamda sağlayacağı bir kolaylık yoktur. Ancak, yabancı dilin içerdiği bu tür olanakları ve gücü göstermek ne denli doğrudur? Bir kültür ürünü olan dili, o kültürden

3 Bkz. : Kast, B. 1980, S. 537.

neredeyse soyutlarcasına yazınsal metinlere yer vermemek geçekçi bir yaklaşım mıdır? Bir ülkeyi, bir toplumu, bir kültürü tanımada ve anlamada, böylelikle de daha tutarlı bir bildirişimi gerçekleştirmede yazınsal metinlerin katkısı yok mudur?

İşte, yabancı dil olarak Almanca öğretimini 1970'lerden bu yana derinden etkileyen 'bildirişimsel yaklaşım' (kommunikativer Ansatz), bu ve benzeri sorularla yazınsal metinlerden yararlanma konusunu yeniden irdelenmiştir. Bildirişim olgularını salt sözlü düzlemde değil de yazılı boyutuyla da ele almaya özen gösteren⁴ bildirişimsel yaklaşım, yazının başında da değindiğimiz gibi, yazınsal metinlerin özellikle kültürlerarası etkileşimde, yani ülkeler arasındaki kültür akışında etkin bir işlev üstlendiğini vurgulayan görüşlerin yaygınlaşmasına yol açmıştır. Kısacası, Kast'ın benzetmesiyle dile getirildiğinde, yazınsal metinler yabancı dil olarak Almanca öğretimindeki Sinderella rolünden kurtulmuşlardır artık.

Gerçekten de, yazın yapıtlarını yaşamla olan ilişkileri yönünden değerlendirdiğimizde, yazınsal ürünlerde yaşam gerçekliğinin, insanlık durumunun, yazarın iç dünyasında yeniden kurularak anlatıldığını görürüz. Bu bakımdan yazının, insanı ve toplumu değişik yönleriyle kavramada yadsınmaz katkısı vardır. Yabancı dilde yazılmış yazınsal metinlerde de, o dilin dünyasının, bize göre 'yabancı' olan yaşamın yansımaları bulmak olanaklıdır. O nedenle yabancı dil öğretimi sürecinde işlenen her yazınsal metin «bir parça da ülkebilgisi»⁵.

Bir diğer anlatımla, yazınsal metinler, gündelik dil kullanımını öğretmez, ama gündelik yaşamı daha iyi kavramaya yardımcı olur ki, bu da yabancı dilin daha etkili kullanılabilmesi demektir. Ülkebilgisi (Landeskunde) ve yazın, önceki yıllarda yabancı dil olarak Almanca öğretimini biçimde ve özde belirleyen

4 Bildirişimsel yaklaşımdan kaynaklanan 'bildirişimsel-işlevsel yöntem' (kommunikativ-funktionale Methode), ilk yıllarda kullanımdilbilimin de etkisiyle daha çok sözlü bildirişim üzerinde durmuşsa da, koşullara göre yeniden üretilmeye açık esnek özü gereği, özellikle 1980'li yıllarda yazılı bildirişimi de içeren 'kültürlerarası bildirişimi temel alan yaklaşım' (interkultureller Ansatz) boyutuyla gelişerek yeni bir evre geçirmiştir.

5 Bkz. Herrman, K. 1984, S. 26.

anlayışların tersine birbirlerinden kopuk alanlar değil, birbirlerini tamamlayan alanlardır.

Yabancı dil öğretiminde yazınsal metinlerden yararlanma yoluna gidilmesi, onca eleştirilen dilbilgisi-çeviri yöntemine geri dönüş müdür? Hiç kuşkusuz hayır. Yeni öğretimsel ve yöntemsel ilkeler ışığında yazınsal metinler, yabancı dünyayı anlayabilmek için dil derslerinde işlenmesi amaçlanan değişik türlerden derlenmiş özgün metinler içinde, ele alınması gereken önemli bir türü oluştururlar. Yani, dilbilgisi-çeviri yöntemde olduğu gibi yabancı dil derslerinin neredeyse tümünü yazınsal metinlerle yapmak biçiminde bir sav söz konusu değildir. Öte yandan yazınsal metinlere yaklaşım yolu da köklü bir değişime uğramıştır⁶.

Özellikle Alımlama Estetiğinden kaynaklanan yeni yazın anlayışı yazına bakış açısını tümüyle değiştirirken, yazın eğitime de eskisinden çok farklı bir yaklaşım biçimi getirmiştir. Yazın yapıtlarının bildirimsel yönünü vurgulayan ve 'paradigma değişimi:' diye anılan bu yönelim, yabancı dil olarak Almanca öğretimini de etkilemiş ve bu kapsamda ele alınacak yazınsal metinleri ve bunları alımlama olgusunu başlıbaşına bir inceleme alanına dönüştürmüştür. Bu incelemelerin verilerine dayanılarak da, yazınsal metinlerle ilgili olarak yepyeni ve zengin bir çeşitlilikte alıştırmalar türetilmiştir.

Yazın yapıtının bildirimsel boyutunu gözönünde tutan ve yazar/yapıt/okur etkileşiminde okurdan yola çıkan bu görüşe göre, Sayın'ın belirlemesiyle «yazın metninin durağan, kapalı bir yapısı olmadığı gibi, anlamı da metnin içinde gizli değildir. Anlam, okur tarafından okuma sürecinde üretilir»⁷. Okuma ya da alımlama süreci de metin ile okur arasında gerçekleşen bir bildirimsel sürecidir gerçekte. Nitekim, Ernst Meister'in şu dizeleri de, okuma sürecinin bu boyutunu dile getirmektedir.

6 Yazın eğitimi ve yabancı dil olarak Almanca öğretimi kapsamında uygulanan yazın eğitimi ile ilgili yeni yönelimler için bkz. : Sayın, Ş., 1989, S. 13-21.

7 Yazın alanındaki 'paradigma değişimi' ile ilgili olarak bkz. : Kast. B. 1984, S. 39.

8 Bkz. : Sayın Ş., 1989, S. 14.

Mein Gedicht sagt, was ich weiss.
Es fragt dich, was du weisst.

(«Şiirim benim ne bildiğimi söyler,
Sana senin ne bildiğini sorar.»)

Şair ya da yazar, yazınsal ürünü aracılığıyla iç dünyasını açar okuruna, duygularını, düşüncelerini, dış gerçeklikle ilgili izlenimlerini ve deneyimlerini aktarır. Okuma sürecinde ise, yine yazınsal ürün aracılığı ile, okurun iç dünyası, duyguları, düşünceleri, düşgücü ve tasarıları etkindir. Metinle girdiği içsel söyleşide okur, o ana değin belki de hiç bilmediği bireysel yönlerinin farkına varırken, kendisi için yeni olan davranış biçimleriyle de karşılaşır. Yazınsal dünyanın ona sunduğu eylem olanaklarını kullanarak, kendini, diğer insanlarla ve çevresiyle olan ilişkisini sınama olanağını bulur.

Yazınsal metnin okura sunduğu dünya, dış gerçeklikle bire bir örtüşmeyen kurmaca bir dünyadır gerçi, ama böylelikle de okur, gerçeğin tek boyutlu olmadığını, değişkenliğini ve çok yönlülüğünü görmüş olur. Evreni, insanları daha geniş bir açıdan kavrama olanağını yakalar. Okur, yazın metnine kendi alımlama koşulları, kendi alımlama gücü ve sınırları içinde yaklaşır, ne var ki tükettiği her metin ile de yeni deneyimler ve yaşantılar kazanır. İşte, yazının insanın gelişimine katkısı burada yatar. Yazın eğitiminin de önemi buradan kaynaklanır.

Yabancı dil öğretimi kapsamında işlenen yazınsal metinler de, hiç kuşku yok ki, aynı işlevi üstlenir. Ancak, burada gözardı edilmemesi gereken nokta şudur : Okur olarak yabancı dil öğrenen öğrenci ile yabancı dilde oluşturulmuş metin arasında gerçekleşen bildirişimde, iki farklı kültürün, birbirine yabancı iki dünyanın ürünlerinin karşılaşması, buluşması söz konusudur. Bu da, metinleri alımlama sürecinin, anadilindekinden daha farklı koşullarda işlediğini gösteren bir durumdur. Bu durumda bildirişim kopukluğunun olmamasına, diğer bir deyişle anlama engellerinin ortaya çıkmamasına özen gösterilmelidir. Alımlama tıkanıklığını önlemenin yolu da, öğrencinin konumuna uygun metinlerin seçilmesidir.

Evet, yabancı dil olarak Almanca öğretimi yazınsal metinlerle desteklenmelidir. Ama şu da unutulmamalıdır : Yabancı dilde yazılmış her yazınsal ürün, etkin ve verimli bir bildirişim sürecini başlatmaya elverişli değildir. Ders kitabı yazarları olsun, öğretmenler olsun, derste işlenecek metinleri seçerken belirli ölçütleri gözönünde tutmalıdırlar.

Ayrıntıya girmeden, bu bağlamda önemli olan ölçütleri şöyle belirleyebiliriz :

— Ele alınacak yazınsal metin, dilbilgisi ve sözcük örgüsü yönünden öğrencinin yabancı dil düzeyinin çok üstünde olmamalıdır. Dilsel yapısıyla öğrenciyi zorlayan bir metin, yazınsal metinle okuyucu olarak öğrenci arasındaki iletişimin gelişmesini olumsuz yönde etkiler. Zaten günlük dil kullanımından ayrılan bir dille karşı karşıya olan öğrenci, yabancı dilin yazın dili olarak kendine özgü inceliklerini de kavrayamaz, metni alımlaması iyice güçleşir.

— Metin seçiminde, dilsel uygunluğun yanısıra, konusal uygunluk da üzerinde durulması gereken diğer bir ölçüttür. Konusal uygunluk derken belirtmek istenen, yazınsal metnin konu yönünden öğrencinin ilgilerine, yaşam deneyimlerine, içinde bulunduğu gerçekliğe uygun olmasıdır. Ancak böylelikle öğrencinin kurmaca dünyaya girmesi, orada ona sunulan kişilerle özdeşleşebilmesi, duygu ve düşünceleri paylaşabilmesi, kısacası kendi dünyasına 'bağlantılar' kurabilmesi olanaklı olabilir. Bu da, amaçlanan kültürlerarası bildirişimin gerçekleşmesi için gerekli önkoşullardan biridir.

— Yabancı dilde yazılmış yazın metninin arkasında farklı değerler, farklı yaşam biçimleri vardır. Bu nedenle yazınsal metinler, kültürel farklılıkların işlenmesine ya da ülkebilgisi çalışmalarına da yardımcı olurlar. Ancak, yüklü bir ardaalan (Hintergrund) bilgisi gerektiren yazınsal metinlerin, yabancı dünyanın tarihsel ve toplumsal koşullarını yeterince tanımayan öğrencilerce alımlanması güçtür. Bu bakımdan, yabancı dil öğretiminde işlenebilecek metinlerin belirlenmesinde, metinlerin ne ölçüde bir önbilgiyi gerektirdiği de değerlendirilmelidir.

— Bu bağlamda önemli olan bir diğer nokta da, yazınsal metnin, söylemsel konuşma (diskursives Sprechen) ve yazma

gibi etkinliklere götürecektir bir çıkış noktası oluşturabilmesidir. Öğrenciyi, kendi dünyasını yabancı dilde aktarabilme ve düşüncünü kullanabilme yönünden esinlendiren bir yazınsal metin ile öğrencinin dil derslerinde dışardan izleyen biri olarak değil de, 'kendisi olarak' var olması sağlanabilir ki, bu da dil derslerini renklendiren, verimli kılan bir boyuttur⁹.

Yazınsal metinlerin seçimiyle ilgili olarak sıraladığımız bu ölçütler yazınsal metinlerin, yabancı dil öğretimi kapsamında hangi ilkeler doğrultusunda işleneceğini ve hangi amaca yönelineceğini de ana çizgileriyle ortaya koymaktır. Bu noktada önemli olan, öğrencinin yazınsal metnin içeriksel ve dilsel örüntüsüyle bir etkileşime girerek, kendi duygu ve düşünce evreniyle yabancı dünyayı karşılaştırabileceği bir çalışma içine sokulabilmesidir. Nitekim Hunfeld de, yabancı dildeki yazın öğretiminin görevini, aynı zamanda, bir anlama ve deneyim geliştirimi anlamına da gelen değişik kıyaslama olanaklarını sağlayabilmesinde görmektedir¹⁰. Yazınsal metinler aracılığıyla yabancı dilin imgelem ve yaşamı yorumlama gücünü tanıtırken, öğrenciyi etkin kılabilmek için, metin çalışmaları 'alımlama' ve 'üretme' gibi iki temel aşamayı içeren bir düzenlemeyle yürütülmelidir.

Ülkemizde ortaöğretim düzleminde, öğretim dili Almanca olan Anadolu Liseleri ve Özel Liseler dışında kalan okullarda sürdürülen Almanca öğretimi, yazınsal metin desteği yönünden değerlendirildiğimizde, bu alanda bir boşluk olduğu göze çarpmaktadır. Oysa bu tutum, yabancı dil öğretimi salt beceri öğretimine indirgemek, dilin kültür ve düşünce dünyasıyla olan ilişkisini yeterince işleyememek demektir. Yabancı dili, düş ve duyguları aktaran yönünü göstermeden öğretmek, dilin bütünlüğünü bozmak demektir. Dahası, yazının insanın gelişimine sağlayacağı katkıyı gözardı etmek demektir. Hemen belirtmek gerekir ki, yazınsal metinlerden yararlanma, ders kitaplarının oluşturulmuş kuru hava-

9 Bu konuyla ilgili uygulama ve araştırma örnekleri için bkz. : Kaminski, D., 1984.

Ayrıca : Almanca Dil Dergisi, Sayı 125, 126.

Yazınsal metinlerle ilgili araştırma sınıflandırması için bkz : Neuner, G., aynı dergi, S. 5.

10 Bkz. : Hunfeld, H. : 1982, S. : 37.

sını aşmanın da önemli yollarından biridir. Bu nedenlerle yabancı kültürü yansıtan kullanmalık ve bilgi ileten metinlerin arasına, işlenen konuya uygun düşen yazınsal metinlerin serpiştirilmesi, yabancı dil derslerinin savsaklanmaması gereken bir boyutudur.

Bu bağlamda, öğrencilerin dil düzeylerinin yazınsal metinlerle çalışmaya yeterli olamayacağını öne sürmek, yersiz bir kaygıdır. Yabancı yazın alanından başlangıç düzeyindeki öğrencilere yönelik çalışmalarda kullanılacak metinler derlemek de olanaklıdır¹¹.

Yazımızın başında da belirttiğimiz gibi, yazınsal destekten yararlanma temelde bir amaç sorunudur. Eğitim sürecinde, yaşamı çok yönlü kavrayabilen, eleştirel değerlendirebilen çok kültürlü kişilerin yetiştirilmesini öngördüğümüzde, yabancı dil öğretimine de bu amaca götüren bir araç olma niteliğini kazandırmamız gerekir. Bu da, yabancı dil olarak Almanca öğretiminin, 'kültürlerarası bildirişim yetisini' (interkulturelle Kommunikationsfähigkeit) pekiştirilmesini de içeren bir amaca göre düzenlenmesi demektir. Yazınsal metinlerden yararlanma da, bu amaca ulaştırıcı temel yollardan biridir.

Unutmamak gerekir ki, ülkebilgisi, yazın ve dil çalışmaları bir bütündür ve ancak «bu gücün birleştirilmesi yabancı kültürle ve onun önkoşullarıyla anlamlı bir hesaplaşmayı olanaklı kılabilir»¹².

11 Bu bağlamda masallar, somut şiirler, çocuk ve gençlik yazını ürünleri yararlanılabilecek bir kaynağı oluşturlar.

12 Bkz. Krull, W., 1988, S. 47.

KAYNAKÇA

- Helbig, G. : 'Geschichte der neueren Sprachwissenschaft', Opladen, 1983.
- Herrmann, K. : «Warum Literatur im Unterricht «Deutsch als Fremdsprache» im Ausland», 'Literarische Texte in der Unterrichtspraxis, I Seminerbericht', Goethe-Institut, München, 1984, S. 22-28.
- Hunfeld, H. : 'Englischunterricht : Literatur' München, Wien, Baltimore, 1982.
- Kaminski, D. : Literarischen Texte in der Unterrichtspraxis II Goethe Institut, München, 1984.
- Kast, B. : «Legetische Aufgaben und Möglichkeiten des fremdsprachlichen Deutschunterrichts», Wierlacher, A. (Hrsg) : 'Fremdsprache Deutsch', München, 1980, S. 536-561.
- Kast, B. : 'Literatur im Unterricht, Methodisch-didaktische Vorschläge für den Lehrer, Goethe Institut, München, 1984.
- Krull, W. : «Literatur im Konversationsunterricht», Wilhelm, K./Wefelmeyer, F., (Hg.) : 'Textarbeit, Literarische Texte', München, 1988, S. 45-51.
- Neuner, G. : «Erste Begegnung mit literarischen Texten im DaF-Unterricht, Methoden der Textarbeit»-Almanca Dil Dergisi, Sayı 125, 126 S. 5-7.
- Sayın, Ş. : «Yabancı Dil olarak Almanca Öğretiminde Yazın Eğitiminin Yeri» Dilbilim VIII, 1989, S. 13-21.